

ΕΛΛΑΔΑ: 6 ΜΗΝΕΣ ΜΕΤΑ, ΚΑΜΙΑ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΓΙΑ ΤΟ ΝΑΥΑΓΙΟ ΤΗΣ ΠΥΛΟΥ

«ΤΟ ΜΟΝΟ ΠΟΥ ΜΑΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΕΙ ΕΙΝΑΙ ΝΑ
ΓΝΩΡΙΖΕΙ Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΙ ΣΥΝΕΒΗ»

Στις 14 Ιουνίου 2023, ένα αλιευτικό σκάφος με 750 ανθρώπους από τη Συρία, το Πακιστάν και την Αίγυπτο βυθίστηκε ανοιχτά των ακτών της Πύλου, στην Ελλάδα. Μόνο 104 άνθρωποι επέζησαν και μόλις 82 σοροί περισυνελέχθησαν. Οι επιζώντες δήλωσαν ότι το ελληνικό Λιμενικό Σώμα ρυμούλκησε το σκάφος τους, προκαλώντας την ανατροπή του, και επέδειξε ολιγωρία στην κινητοποίηση των επιχειρήσεων διάσωσης. Οι έρευνες έχουν σημειώσει μικρή πρόοδο, ενώ οι μαρτυρίες των επιζώντων δείχνουν ενδεχόμενες δικονομικές ελλείψεις. Πάνω από 500 άνθρωποι είναι αγνοούμενοι και θεωρούνται νεκροί.

© Ελληνικό Λιμενικό Σώμα/
Ενημερωτικό/Πρακτορείο
Anadolu μέσω Getty Images

Το απόσπασμα στον τίτλο
ανήκει στον Walid
(ψευδώνυμο), έναν νεαρό
Αιγύπτιο, επιζώντα του
ναυαγίου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1.	ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
2.	ΠΛΗΜΜΕΛΗΣ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
3.	ΤΟ ΝΑΥΑΓΙΟ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
4.	ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
5.	ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΑΓΝΟΟΥΜΕΝΩΝ	7
6.	ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ	8
6.1	Προς τις ελληνικές αρχές	8
6.2	Προς τους ευρωπαϊκούς φορείς	8

1. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η Διεθνής Αμνηστία (Amnesty International) και το Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Human Rights Watch) διενήργησαν ανεξάρτητη έρευνα για τα ανθρώπινα δικαιώματα και πήραν συνέντευξη από θύματα με την κατόπιν ενημέρωσης συγκατάθεσή τους και υπό την προϋπόθεση της εμπιστευτικότητας.

Η Διεθνής Αμνηστία και το Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων πήραν συνέντευξη από 21 επιζώντες, 5 συγγενείς 5 αγνοουμένων, από εκπροσώπους του ελληνικού Λιμενικού Σώματος και της Ελληνικής Αστυνομίας, καθώς και από μη κυβερνητικές οργανώσεις, τον ΟΗΕ και διεθνείς φορείς και οργανισμούς. Αναζήτησαν γραπτές πληροφορίες από το ελληνικό Λιμενικό Σώμα (Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ.), το Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, την Ομάδα Αναγνώρισης Θυμάτων Καταστροφών της Αστυνομίας, την Εισαγγελία του Αρείου Πάγου και τη Frontex. Οι πληροφορίες που ελήφθησαν στο πλαίσιο των εν λόγω συναλλαγών αποτυπώνονται, κατά περίπτωση, στο παρόν έγγραφο. Ως απάντηση στα ευρήματα και στα αιτήματα παροχής πληροφοριών, στις 4 Δεκεμβρίου, το Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, αρμόδιο για το Λιμενικό Σώμα, δήλωσε ότι δεν μπορούσε να παράσχει περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα συμβάντα, επικαλούμενο εν εξελίξει δικαστικές και εξωδικαστικές έρευνες.

Οι επιζώντες αναφέρονται με ψευδώνυμα για λόγους ιδιωτικότητας και ασφάλειας.

Παρόλο που το ναυάγιο της Πύλου εγείρει ευρύτερα ζητήματα που σχετίζονται με τη Frontex, τις πρακτικές έρευνας και διάσωσης της Ε.Ε. και τον ρόλο των εμπορικών πλοίων, οι πληροφορίες που ακολουθούν εστιάζουν πρωτίστως στις ευθύνες των ελληνικών αρχών.

2. ΠΛΗΜΕΛΛΗΣ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ

Στις 13 Ιουνίου και ώρα 11:01 (EEST), το ιταλικό Κέντρο Συντονισμού Θαλάσσιας Διάσωσης (ΚΣΘΔ Ρώμης) απέστειλε σήμα συναγερμού στο ελληνικό Ενιαίο Κέντρο Συντονισμού Έρευνας και Διάσωσης (ΕΚΣΕΔ Πειραιά)¹ και στη Frontex σχετικά με αλιευτικό σκάφος που μετέφερε 750 ανθρώπους στην ελληνική περιοχή έρευνας και διάσωσης. Η Frontex επιβεβαίωσε στη Διεθνή Αμνηστία και στο Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ότι το σήμα συναγερμού ανέφερε την ύπαρξη δύο νεκρών πάνω στο αλιευτικό «Adriana».² Μέχρι την ανατροπή του «Adriana» και τη βύθισή του λίγο μετά τις

¹ Αρχηγείο Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής, Δελτίο Τύπου, 14 Ιουνίου 2023, <https://www.hcg.gr/el/drastrhiothtes/synexeia-enhmerwshs-anaforika-me-eyreia-epixeirhsh-ereynas-kai-diaswshs-allodapwn-se-die8nh-ydata-sth-8alassia-perioxh-47-nm-notiodytika-pyloy/>

² Γραπτές απαντήσεις, της 28ης Νοεμβρίου, της Frontex στη Διεθνή Αμνηστία και στο Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Θα πρέπει επίσης να γίνει αναφορά στο άρθρο του Politico με τίτλο: Italy warned of dead children on migrant ship hours before it capsized (Η Ιταλία προειδοποίησε για νεκρά παιδιά πάνω στο πλοίο όπου επέβαιναν μετανάστες ώρες πριν την ανατροπή), 15 Ιουλίου 2023, www.politico.eu/article/italy-warned-greece-of-dead-children-on-migrant-ship-hours-before-it-capsized/

02:00 της 14ης Ιουνίου, και παρά την επίσημη ανάληψη του συντονισμού του συμβάντος και τη λήψη στοιχείων κινδύνου, το Λιμενικό Σώμα ανέλαβε περιορισμένη δράση προκειμένου να εγγυηθεί την ασφάλεια των επιβαινόντων στο αλιευτικό σκάφος.

Το Λιμενικό Σώμα δηλώνει ότι κατά τη διάρκεια επικοινωνίας μέσω δορυφορικού τηλεφώνου από τις 15:30 μέχρι τις 21:00 με επιβαίνοντες στο «Adriana», εκείνοι «επαναλάμβαναν σταθερά ότι επιθυμούν να πλεύσουν προς Ιταλία και δεν ήθελαν καμία συνδρομή από την Ελλάδα».³ Στο πλαίσιο συνεντεύξεων με τη Διεθνή Αμνηστία και το Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ωστόσο, οι επιζώντες είπαν ότι οι επιβαίνοντες στο «Adriana» καλούσαν σε διάσωση κατά τη διάρκεια κλήσεων μέσω δορυφορικού τηλεφώνου, ενώ ένας επιζών δήλωσε ότι ο ίδιος προσωπικά άκουσε ανάλογες εκκλήσεις για διάσωση κατά τη διάρκεια τηλεφωνικών κλήσεων με το Λιμενικό Σώμα.

Ο Ahmed, από τη Συρία, δήλωσε: «Μιλούσαμε μαζί τους [με το Λιμενικό Σώμα] μέσω της συσκευής [δορυφορικού τηλεφώνου], η επιθυμία μας για διάσωση ήταν ξεκάθαρη στα τηλεφωνήματα».

Οι ελληνικές αρχές δήλωσαν ότι αφού ένα ελληνικό ελικόπτερο εντόπισε το «Adriana» στις 15:35 της 13ης Ιουνίου, το ΕΚΣΕΔ Πειραιά έδωσε εντολή σε πλωτό περιπολικό 40 μέτρων του Λιμενικού Σώματος, το ΠΠΛΣ-920, να αποπλεύσει από την Κρήτη. Το εν λόγω σκάφος κατέπλευσε πλησίον του «Adriana» μόλις στις 22:40 περίπου. Τα τάνκερ «Lucky Sailor» και «Faithful Warrior», τα οποία έλαβαν εντολή από το ΕΚΣΕΔ Πειραιά να παράσχουν συνδρομή και να παρακολουθούν το αλιευτικό σκάφος, αναφέρουν ότι εντόπισαν για πρώτη φορά το «Adriana» στις 17:50 και 19:12 αντιστοίχως.

Οι ελληνικές αρχές αγνόησαν ή ανακατεύθυναν τις προσφορές για συνδρομή από τη Frontex. Ένα αεροσκάφος της Frontex εντόπισε το «Adriana» στις 12:47 και παρακολούθησε το πλοίο επί 10 λεπτά οπότε και επέστρεψε στη βάση λόγω έλλειψης καυσίμων. Η Frontex επιβεβαίωσε στη Διεθνή Αμνηστία και στο Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ότι στη συνέχεια προσφέρθηκε δύο φορές να αποστείλει εναέρια υποστήριξη, ωστόσο δεν έλαβε απάντηση από τις ελληνικές αρχές, οι οποίες τελικά ζήτησαν την αποστολή ενός μη επανδρωμένου αεροσκάφους (drone) σε άλλο περιστατικό έρευνας και διάσωσης στα νότια της Κρήτης. Η Frontex επιβεβαίωσε ότι προσφέρθηκε να αποστείλει το μη επανδρωμένο αεροσκάφος στο «Adriana» ακόμα και ενόσω ήταν απασχολημένο με το περιστατικό της Κρήτης.⁴

Σε αρκετές περιπτώσεις, το Λιμενικό Σώμα έλαβε πληροφορίες σχετικά με τις συνθήκες που επικρατούσαν στο αλιευτικό σκάφος, οι οποίες κατά την άποψη τόσο της Διεθνούς Αμνηστίας όσο και του Παρατηρητηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων θα έπρεπε να έχουν ερμηνευτεί ως δείκτες κινδύνου όπως ορίζεται στη νομοθεσία της ΕΕ και οι οποίοι ενεργοποιούν το καθήκον διάσωσης βάσει του ευρωπαϊκού και διεθνούς ναυτικού δικαίου. Στις 12:47, η Frontex είπε στις ελληνικές αρχές ότι το σκάφος ήταν υπερφορτωμένο και ότι κανείς δεν φορούσε σωσίβιο γιλέκο.⁵ Στις 17:53, η γραμμή βοήθειας Alarm Phone, η οποία είχε δεχτεί κλήσεις από επιβαίνοντες στο «Adriana», απέστειλε

³ Αρχηγείο Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής, Δελτίο Τύπου, 14 Ιουνίου 2023.

⁴ Επιστολές προς τη Διεθνή Αμνηστία και το Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων από τον εκτελεστικό διευθυντή της Frontex Hans Leijten, της 11ης Σεπτεμβρίου, στο αρχείο των οργανώσεων και διαθέσιμες στον ιστότοπο της Διεθνούς Αμνηστίας, Contribution to European Ombudsman's Strategic Inquiry (Συμβολή στη στρατηγική έρευνα της Ευρωπαϊκής Διαμεσολαβήτριας) OI/3/2023/MHZ – The Role of the European Border and Coast Guard Agency (Frontex) in the Context of Search and Rescue Operations [Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής (Frontex) στο πλαίσιο των επιχειρήσεων έρευνας και διάσωσης], 31 Οκτωβρίου 2023, Παράρτημα 2 στο: www.amnesty.eu/news/contribution-to-european-ombudsmans-strategic-inquiry-oi-3-2023-mhz-the-role-of-the-european-border-and-coast-guard-agency-frontex-in-the-context-of-search-and-rescue-operations/, και 28 Νοεμβρίου 2023, στο αρχείο των δύο οργανώσεων.

⁵ Frontex, Δήλωση της Frontex μετά το τραγικό ναυάγιο ανοιχτά των ακτών της Πύλου, 16 Ιουνίου 2023, www.frontex.europa.eu/media-centre/news/news-release/frontex-statement-following-tragic-shipwreck-off-pylos-dJ5I9p και επιστολές προς τη Διεθνή Αμνηστία και το Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων από τον εκτελεστικό διευθυντή της Frontex Hans Leijten, της 11ης Σεπτεμβρίου, στο αρχείο των οργανώσεων και στον ιστότοπο της Διεθνούς Αμνηστίας, Contribution to European Ombudsman's Strategic Inquiry OI/3/2023/MHZ – The Role of the European Border and Coast Guard Agency (Frontex) in the Context of Search and Rescue Operations, 31 Οκτωβρίου 2023, Παράρτημα 2, βλ. παραπάνω.

μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στο Λιμενικό Σώμα σύμφωνα με το οποίο πάνω στο σκάφος επέβαιναν παιδιά, αρκετοί «πολύ άρρωστοι» άνθρωποι και επιβάτες που «ζητούσαν επείγοντες βοήθεια».⁶ Η ακτιβίστρια Nawal Soufi, που είχε επίσης έρθει σε επαφή με επιβαίνοντες, έγραψε στο Twitter στις 18:55 ότι έξι άνθρωποι είχαν πεθάνει και άλλοι δύο βρίσκονταν σε κρίσιμη κατάσταση.⁷ Ελληνικά μέσα ενημέρωσης ανέφεραν ότι ο κυβερνήτης του «Faithful Warrior» ενημέρωσε το Λιμενικό Σώμα στις 21:45 ότι το πλοίο «κλυδωνιζόταν επικίνδυνα».⁸

Το πλωτό περιπολικό που απέστειλε το ΕΚΣΕΔ Πειραιά, το ΠΠΛΣ-920, δεν ήταν εξοπλισμένο για να πραγματοποιήσει διάσωση μεγάλης κλίμακας. Σύμφωνα με επίσημες πληροφορίες, το σκάφος έφερε μόλις 43 ατομικά σωσίβια γιλέκα πνευστού τύπου, 8 στρογγυλά σωσίβια, 2 πνευστές σωσίβιες σχεδίες 39 ατόμων εκάστη και ένα βοηθητικό πνευστό σκάφος.⁹ Το ΕΚΣΕΔ Πειραιά δεν κινητοποίησε άλλα μέσα, αν και αναφορές δείχνουν ότι υπήρχαν διαθέσιμα πλοία σε πλησιέστερα λιμάνια,¹⁰ και αποδέσμευσε τα δύο εμπορικά πλοία παρά την περιορισμένη ικανότητα διάσωσης του ΠΠΛΣ-920.¹¹

Οι ελληνικές αρχές έχουν υποχρέωση βάσει της Διεθνούς Σύμβασης για την ασφάλεια της ανθρώπινης ζωής στη θάλασσα και της Διεθνούς Σύμβασης για τη ναυτική έρευνα και διάσωση να ενεργούν σε καταστάσεις κινδύνου στη θάλασσα. Ο Κανονισμός της Ε.Ε. για την επιτήρηση των συνόρων στη θάλασσα παραθέτει τους παράγοντες που σχετίζονται με τον προσδιορισμό μιας κατάστασης αβεβαιότητας, συναγερμού ή κινδύνου, μεταξύ άλλων η ύπαρξη αιτήματος συνδρομής, το αξιόπλοο του σκάφους, ο αριθμός των επιβαίνοντων σε συνάρτηση με τον τύπο του σκάφους και η παρουσία αποβιωσάντων επί του σκάφους. Ακόμα κι αν ορισμένοι άνθρωποι στο «Adriana» απέρριψαν τη συνδρομή, αυτό δεν απαλλάσσει τις αρμόδιες αρχές που βρίσκονταν επιτόπου από το καθήκον τους να προστατεύουν τη ζωή στη θάλασσα. Ο Κανονισμός της Ε.Ε. ορίζει ότι η υποχρέωση να λαμβάνεται «κάθε μέτρο που κρίνεται απαραίτητο για την ασφάλεια των σχετικών προσώπων» παραμένει ακόμη και «όταν... οι επιβαίνοντες αρνούνται να δεχθούν συνδρομή».¹²

3. ΤΟ ΝΑΥΑΓΙΟ

Το ελληνικό Λιμενικό Σώμα ισχυρίζεται ότι η μηχανή του σκάφους «Adriana» σταμάτησε να λειτουργεί κατά τις 01:40 της 14ης Ιουνίου και το πλωτό περιπολικό ΠΠΛΣ-920 προσέγγισε το αλιευτικό προκειμένου να αξιολογήσει την κατάσταση. Στις 02:04, το ΠΠΛΣ-920 ενημέρωσε το ΕΚΣΕΔ Πειραιά

⁶ Alarm Phone, Europe's "shield": Hundreds presumed to have drowned off Greece (Η «ασπίδα» της Ευρώπης: Εκατοντάδες άνθρωποι εικάζεται ότι πνίγηκαν στα ανοιχτά των ελληνικών ακτών), 14 Ιουνίου 2023, <https://alarmphone.org/en/2023/06/14/europes-shield/>

⁷ Ανάρτηση της Nawal Soufi στη διεύθυνση: https://x.com/nawal_soufi/status/1668648221747363840?s=20

⁸ Documento news, Αποκάλυψη: Όλη η αναφορά του πλοιάρχου του εμπορικού Faithful Warrior – Λεπτό προς λεπτό το ναυάγιο (Εγγραφο), 19 Ιουνίου 2023, www.documentonews.gr/article/apokalypsh-oli-i-anafora-toy-ploiarxoy-toy-emporikoy-faithful-warior-lepto-pros-lepto-to-nayagio-eggrafo/

⁹ Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, Απάντηση προς τη Βουλή των Ελλήνων, Διεύθυνση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου - Τμήμα Ερωτήσεων & ΑΚΕ - «Απάντηση της υπ' αριθ. πρωτ. 327/18/01-08-2023 Ερώτησης και Αίτησης Κατάθεσης εγγράφων Βουλευτών της Κ.Ο. του ΣΥΡΙΖΑ», της 22ης Αυγούστου 2023, www.hellenicparliament.gr/Koinovouleutikos-Elenchos/Mesa-Koinovouleutikou-Elegxou?pcm_id=f67894aa-da9b-4e27-bbb7-b05100dfa297

¹⁰ The Guardian, Greek shipwreck: hi-tech investigation suggests coastguard responsible for sinking (Ελληνικό ναυάγιο: έρευνα υψηλής τεχνολογίας υποδεικνύει το Λιμενικό Σώμα ως υπεύθυνο για τη βύθιση), 10 Ιουλίου 2023, <https://www.theguardian.com/global-development/2023/jul/10/greek-shipwreck-hi-tech-investigation-suggests-coastguard-responsible-for-sinking>

¹¹ Documento news, Αποκάλυψη: Όλη η αναφορά του πλοιάρχου του εμπορικού Faithful Warrior – Λεπτό προς λεπτό το ναυάγιο (Εγγραφο), βλ. παραπάνω.

¹² Κανονισμός (Ε.Ε.) αριθ. 656/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαΐου 2014, περί κανόνων επιτηρήσεως των εξωτερικών θαλάσσιων συνόρων στο πλαίσιο της επιχειρησιακής συνεργασίας που συντονίζεται από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για τη Διαχείριση της Επιχειρησιακής Συνεργασίας στα Εξωτερικά Σύνορα των Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στη διεύθυνση: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0656>

ότι είδαν το «Adriana» να παίρνει κλίση και να ανατρέπεται.¹³ Στο πλαίσιο συνάντησης με ερευνήτριες/-ητές της Διεθνούς Αμνηστίας και του Παρατηρητηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στις 13 Ιουλίου, ανώτεροι αξιωματούχοι του Λιμενικού Σώματος δήλωσαν ότι το ΠΠΛΣ-920 είχε χρησιμοποιήσει σχοινί προκειμένου να προσεγγίσει το «Adriana» σε προγενέστερο στάδιο, ωστόσο μετά από «διαπραγματεύσεις», οι επιβαίνοντες έλυσαν το σχοινί και συνέχισαν το ταξίδι τους.

Επτά επιζώντες δήλωσαν ότι οι ελληνικές αρχές έδωσαν οδηγίες στο «Adriana» μέσω δορυφορικού τηλεφώνου να ακολουθήσει το ΠΠΛΣ-920 με κατεύθυνση την Ιταλία. Μερικοί είπαν ότι το «Adriana» αδυνατούσε να προλάβει το ΠΠΛΣ-920 ή ότι είχε προβλήματα στη μηχανή. Ένας νεαρός Σύρος, ο Ισμαήλ, άκουσε την εξής συνομιλία μέσω δορυφορικού τηλεφώνου: «Οι Έλληνες είπαν ότι θα [μας] πάνε σε ιταλικά ύδατα. Τους ακολουθήσαμε για περίπου μία ώρα. Μετά... ενημερώσαμε τους Έλληνες ότι η μηχανή έχει βλάβη και δεν μπορούμε να τους ακολουθήσουμε. Είπαν, διατηρήστε την ψυχραιμία σας, ηρεμήστε. Μας είπαν, δεν επιτρέπεται η καταγραφή».

Έντεκα από τους 21 επιζώντες που ερωτήθηκαν στη συνέντευξη είπαν ότι, στη συνέχεια, το ΠΠΛΣ-920 πρόσδεσε σχοινί στο «Adriana» και επιτάχυνε, με αποτέλεσμα την κλίση του αλιευτικού προς διάφορες κατευθύνσεις μέχρι την ανατροπή του. Ο Γκαμάλ, από την Αίγυπτο, δήλωσε ότι όταν το σκάφος του Λιμενικού Σώματος προσέγγισε το αλιευτικό, εκείνος καθόταν στο κατάστρωμα «επειδή ήμουν τόσο ενθουσιασμένος, ήθελα να δω εκείνους τους ανθρώπους που έρχονταν να μας σώσουν». Θυμήθηκε ότι «Όταν έδεσαν το σχοινί... έσπρωξαν το σκάφος μας προς τα αριστερά πολύ γρήγορα... Πηγαίνουν αριστερά, το πλοίο βουλιάζει αριστερά, έπειτα πηγαίνουν δεξιά, το πλοίο βουλιάζει περισσότερο στα δεξιά...».

Πολλοί επιζώντες έδωσαν παρεμφερείς περιγραφές στους Lighthouse Reports,¹⁴ Solomon/Forensis,¹⁵ New York Times,¹⁶ The Guardian¹⁷ και Reuters.¹⁸ Ακόμα και λαμβάνοντας υπόψη την πιθανότητα σε αυτές τις ξεχωριστές έρευνες κάποιοι από τους ερωτηθέντες επιζώντες να ήταν τα ίδια πρόσωπα, η συνέπεια στις αναφορές συνιστά ισχυρό και πειστικό αποδεικτικό στοιχείο.

Εκτός από ένα καλά τεκμηριωμένο ιστορικό επαναπροωθήσεων και άλλων παραβιάσεων στα χερσαία και στα θαλάσσια σύνορα της χώρας, υπάρχουν περιπτώσεις κατά τις οποίες σκάφη του ελληνικού Λιμενικού Σώματος φαίνεται να έχουν προβεί σε επικίνδυνη ρυμούλκηση ή απόπειρα ρυμούλκησης σκαφών όπου επέβαιναν μετανάστριες/-άστες και προσφύγισες/-όσφυγες. Οι επιζώντες του ναυαγίου του 2014 στο Φαρμακονήσι ισχυρίστηκαν ότι το ελληνικό Λιμενικό Σώμα πρόσδεσε σχοινί στο σκάφος τους προκειμένου να το ρυμουλκήσει προς τις τουρκικές ακτές.¹⁹ Έκθεση του 2021 της Ευρωπαϊκής

¹³ Αρχηγείο Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής, Δελτίο Τύπου, 14 Ιουνίου 2023.

¹⁴ Lighthouse Reports, Drowning in Lies - Greece tries to cover up its own role in the Pylos shipwreck by tampering with evidence (Βουλιάζοντας στα ψέματα – Η Ελλάδα προσπαθεί να συγκαλύψει τον ρόλο της στο ναυάγιο της Πύλου παραποιώντας αποδεικτικά στοιχεία), 29 Ιουνίου 2023, <https://www.lighthousereports.com/investigation/drowning-in-lies/>

¹⁵ Solomon, Under the unwatchful eye of the authorities' deactivated cameras: dying in the darkest depths of the Mediterranean (Μπροστά στις κλειστές κάμερες των αρχών: Πεθαίνοντας στο βαθύτερο σημείο της Μεσογείου), 6 Ιουλίου 2023, <https://wearesolomon.com/mag/format/investigation/under-the-unwatchful-eye-of-the-authorities-deactivated-cameras-dying-in-the-darkest-depths-of-the-mediterranean/>· και Forensis, Το ναυάγιο της Πύλου, 7 Ιουλίου 2023, <https://counter-investigations.org/investigation/the-pylos-shipwreck>

¹⁶ New York Times, Everyone Knew the Migrant Ship Was Doomed. No One Helped (Όλοι γνώριζαν ότι το πλοίο με τους μετανάστες ήταν καταδικασμένο. Κανένας δεν βοήθησε), 1 Ιουλίου 2023, www.nytimes.com/2023/07/01/world/europe/greece-migrant-ship.html

¹⁷ The Guardian, Greek shipwreck: hi-tech investigation suggests coastguard responsible for sinking (Ελληνικό ναυάγιο: έρευνα υψηλής τεχνολογίας υποδεικνύει το Λιμενικό Σώμα ως υπεύθυνο για τη βύθιση), 10 Ιουλίου 2023.

¹⁸ Reuters, Greece migrant tragedy: coastguard rope capsized boat, survivor accounts say (Τραγωδία με μετανάστες στην Ελλάδα: το σχοινί του Λιμενικού Σώματος ανέτρεψε το σκάφος, αναφέρουν οι επιζώντες), 30 Ιουνίου 2023, www.reuters.com/world/europe/greece-migrant-tragedy-survivor-accounts-say-coastguard-rope-toppled-boat-2023-06-30/

¹⁹ Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, *Safi and Others v. Greece* (Σαφί και άλλοι κατά Ελλάδας) (αριθ. 5418/15), 7 Ιουλίου 2022, στη διεύθυνση: <https://www.refworld.org/cases,ECHR,62de68304.html>

Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) υπογράμμισε άλλα περιστατικά κατά τα οποία το ελληνικό Λιμενικό Σώμα ρυμούλκισε σκάφη μεταναστριών/-ών εκτός των ελληνικών υδάτων.²⁰

Μετά την ανατροπή του «Adriana», οι επιζώντες δήλωσαν ότι άνθρωποι σκαρφάλωσαν στο κύτος του σκάφους, το οποίο –σύμφωνα με τις αναμνήσεις των επιζώντων και σε στενή συμφωνία με την αναφορά του Λιμενικού Σώματος– χρειάστηκε μόλις 20 λεπτά για να βυθιστεί ολοσχερώς.

Οι περισσότεροι επιζώντες δήλωσαν ότι το πλήρωμα του ΠΠΛΣ-920 καθυστέρησε να αναλάβει δράση προκειμένου να διασώσει ανθρώπους μετά την ανατροπή, ενώ αρκετοί επιζώντες δήλωσαν ότι το περιπολικό σκάφος έριξε σωσίβιες λέμβους τουλάχιστον 20 έως 60 λεπτά αργότερα. Ο Αμπάς, από τη Συρία, δήλωσε: «Εάν είχαν αντιμετωπίσει με σοβαρότητα την κατάσταση και είχαν έρθει αμέσως, θα είχαν σωθεί τουλάχιστον 300 άτομα».

Πέντε επιζώντες είπαν ότι το ΠΠΛΣ-920 κινήθηκε γρήγορα και σε απόσταση από το «Adriana» μετά την ανατροπή· κάποιος ανέφερε ότι οι κινήσεις του δημιούργησαν «κυματισμό». Σύμφωνα με τον Ahmed, μετά την απομάκρυνσή του, το ΠΠΛΣ-920 «έστρεψε την πλώρη του σκάφους προς το μέρος μας. Η στροφή δημιούργησε κυματισμό. Το αλιευτικό είχε αναποδογυρίσει, αλλά μετά την πρόκληση του κύματος, άλλαξε θέση, είχε τη κλίση του Τιτανικού όταν βυθίστηκε».

Παρότι ενδέχεται να υπάρχουν επιχειρησιακοί λόγοι για τις ενέργειες του περιπολικού σκάφους, και οι απόψεις των επιζώντων να είναι επηρεασμένες από την άμεση βίωση της τραγωδίας, η σοβαρότητα αυτών των ισχυρισμών καλεί σε πλήρη διερεύνηση.

4. ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ

Εννέα Αιγύπτιοι επιζώντες συνελήφθησαν στις 16 Ιουνίου και κατόπιν τους απαγγέθηκαν κατηγορίες για διακίνηση, οι οποίες επιβαρύνθηκαν με κατηγορίες για ανθρωποκτονία επιβαινόντων, πρόκληση ναυαγίου, παράνομη είσοδο, καθώς και σύσταση και συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση. Η υπόθεσή τους εκκρεμεί ενώπιον των δικαστικών αρχών της Καλαμάτας. Το Ναυτοδικείο, το οποίο έχει δικαιοδοσία επί του ελληνικού Λιμενικού Σώματος, κίνησε διαδικασία προκαταρκτικής έρευνας τον Ιούνιο. Τον Σεπτέμβριο, ένας συνασπισμός νομικών μη κυβερνητικών οργανώσεων κατέθεσε μήνυση εξ ονόματος 40 επιζώντων, οι οποίοι καταγγέλλουν ότι οι ελληνικές αρχές υπήρξαν ποινικά υπεύθυνες για το ναυάγιο και ζητούν να παραστούν ως διάδικοι στην υπόθεση που εκδικάζεται στο Ναυτοδικείο.²¹ Ζήτησαν από τις δικαστικές αρχές να διασφαλίσουν όλα τα στοιχεία και να φωτογραφίσουν το βυθισμένο σκάφος, εφόσον δεν είναι εφικτή η ανάληψη των σορών των θανόντων.²² Από τις αρχές Δεκεμβρίου, μόνο 13 επιζώντες έχουν κληθεί να καταθέσουν. Οι δικηγόροι των επιζώντων δήλωσαν ότι η εισαγγελία του Ναυτοδικείου ζήτησε, μόλις στα τέλη Σεπτεμβρίου, από αξιωματούχους να της προσκομίσουν τα κινητά τηλέφωνα που ανήκουν σε 13 στελέχη του ΠΠΛΣ-920.²³

Οι ελληνικές αρχές ενδέχεται να έχουν υπονομεύσει την ακεραιότητα βασικών στοιχείων. Επτά επιζώντες δήλωσαν στη Διεθνή Αμνηστία και στο Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ότι οι Έλληνες αξιωματούχοι πήραν τις τηλεφωνικές συσκευές τους χωρίς να τους δώσουν τη δυνατότητα να μεταφορτώσουν ή να αντιγράψουν δεδομένα. Αρκετοί από τους επιζώντες επιβεβαίωσαν ότι είχαν

²⁰ Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF), Final Report on Frontex (Τελική έκθεση για τη Frontex), διαθέσιμη στη διεύθυνση: <https://fragdenstaat.de/dokumente/233972-olaffinal-report-on-Frontex/>

²¹ Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, Μήνυση ενώπιον του Ναυτοδικείου Πειραιά κατέθεσαν 40 επιζώντες του ναυαγίου της Πύλου, 14 Σεπτεμβρίου 2023, www.gcr.gr/en/news/press-releases-announcements/item/2184-40-survivors-of-the-pylos-shipwreck-file-a-criminal-complaint-before-the-naval-court-of-piraeus

²² Justice for Pylos, Ενημέρωση για τις εξελίξεις όσον αφορά τη δικαστική διερεύνηση του πολύνεκρου εγκληματικού ναυαγίου της Πύλου, 12 Νοεμβρίου 2023, <https://justice4pylos.org/2023/11/update-on-the-progress-of-the-judicial-investigation-into-the-deadly-pylos-shipwreck/>

²³ Justice for Pylos, Ενημέρωση για τις εξελίξεις όσον αφορά τη δικαστική διερεύνηση του πολύνεκρου εγκληματικού ναυαγίου της Πύλου, 12 Νοεμβρίου 2023· AVGI.gr, Ναυάγιο στην Πύλο / Κατέσχεσαν τα κινητά των λιμενικών μετά από 119 μέρες, 2 Οκτωβρίου 2023, www.avgi.gr/koinonia/462878_kateshesan-ta-kinita-ton-limenikon-meta-apo-119-meres

χρησιμοποιήσει τα κινητά τους τηλέφωνα προκειμένου να καταγράψουν το ταξίδι. Εξ όσων γνωρίζουμε, σε κανέναν δεν δόθηκε απόδειξη ή πληροφορίες σχετικά με την ανάκτηση του περιουσιακού τους στοιχείου και κανένας εξ αυτών δεν μπόρεσε να το ανακτήσει. Δεν είναι σαφές εάν υφίσταται νομική βάση για την εν λόγω κατάσχεση ή κατά πόσον ακολουθήθηκε η προβλεπόμενη εκ του νόμου διαδικασία. Η απουσία σαφούς νομικής βάσης ή η μη τήρηση της νομικής διαδικασίας θα καθιστούσαν τις κατασχέσεις αυθαίρετες, παράνομες και θα συνιστούσαν παραβίαση των δικαιωμάτων των επιζώντων στην ιδιωτική ζωή και την ιδιοκτησία.

Τον Αύγουστο, τα ελληνικά μέσα ενημέρωσης ανέφεραν ότι παραδόθηκαν 20 κινητά τηλέφωνα τα οποία είχαν παραμείνει «σε τσάντα στο σκάφος του Λιμενικού».²⁴ Ο υπουργός Ναυτιλίας επιβεβαίωσε ότι 21 συσκευές κινητής τηλεφωνίας κατασχέθηκαν και αποτελούν μέρος του «προανακριτικού υλικού».²⁵ Οι δικηγόροι των 40 επιζώντων προσέφυγαν στο Ναυτοδικείο προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι όλα τα σχετικά δεδομένα από τις εν λόγω συσκευές θα γίνουν δεκτά ως στοιχεία στην έρευνα κατά του Λιμενικού Σώματος.

Διαπιστώνεται έλλειψη διαφάνειας σχετικά με το κατά πόσον το ΠΠΛΣ-920 διαθέτει υλικό από κάμερες. Τον Αύγουστο, ο υπουργός Ναυτιλίας δήλωσε στο Ελληνικό Κοινοβούλιο ότι ο εξοπλισμός καταγραφής του σκάφους παρουσίαζε δυσλειτουργία,²⁶ ενώ σε προγενέστερη δήλωσή του, ο εκπρόσωπος Τύπου του Λιμενικού Σώματος ανέφερε διαφορετικούς λόγους για την ανυπαρξία σχετικών καταγραφών.²⁷ Ωστόσο, ελληνικά μέσα ενημέρωσης ανέφεραν ότι οπτικοακουστικό υλικό από το σκάφος του Λιμενικού Σώματος παραδόθηκε τον Ιούνιο σε δικαστικές αρχές που δεν προσδιορίζονται και ότι ο κυβερνήτης του περιπολικού ΠΠΛΣ-920 βιντεοσκόπησε με το κινητό του τηλέφωνο τις οθόνες του περιπολικού όπου απεικονιζόταν το «Adriana» να κλυδωνίζεται κοντά σε ένα μεγαλύτερο πλοίο, το οποίο πιστεύεται ότι ήταν το «Faithful Warrior».²⁸

Στις ημέρες που ακολούθησαν το ναυάγιο, στο πλαίσιο της προανακριτικής εξέτασης, οι επιζώντες ανακρίθηκαν όχι μόνο από την εισαγγελία Καλαμάτας, αλλά και από αξιωματούχους του Λιμενικού Σώματος,²⁹ γεγονός που εγείρει ερωτήματα σχετικά με την ανεξαρτησία και την ακεραιότητα των ερευνών.³⁰ Σε ξεχωριστές έρευνες, οι Documento news,³¹ Lighthouse Reports³² και Solomon/Forensis³³ βρήκαν ότι σε δηλώσεις τους, οι οποίες έχουν γίνει δεκτές ως στοιχεία, διάφοροι επιζώντες

²⁴ OT.gr, «Φως» στο ναυάγιο της Πύλου από 20 «ξεχασμένα» κινητά, 1 Αυγούστου 2023, www.ot.gr/2023/08/01/english-edition/forgotten-mobile-phones-shed-light-on-the-migrant-wreck-off-pylos/

²⁵ Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, Απάντηση προς τη Βουλή των Ελλήνων, Διεύθυνση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου, βλ. παραπάνω.

²⁶ Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, Απάντηση προς τη Βουλή των Ελλήνων, Διεύθυνση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου, βλ. παραπάνω.

²⁷ Τηλεοπτικό κανάλι Mega, Πύλος: Γιατί δεν επενέβη το λιμενικό για να σταματήσει το αλιευτικό, 15 Ιουνίου 2023, <https://www.megatv.com/2023/06/15/pylos-giati-den-epenevi-to-limeniko-gia-na-stamatisei-to-alieytiko/>

²⁸ In Newspaper, Αποκάλυψη: Βίντεο και ηχητικό υλικό από την κάμερα και τις επικοινωνίες του λιμενικού «φωτίζουν» το ναυάγιο, 19 Ιουνίου 2023, www.in.gr/2023/06/19/greece/apokalypsi-vinteo-kai-ixitiko-yliko-apo-tin-kamera-kai-tis-epikoinonies-tou-limenikou-fotizoun-nayagio/

²⁹ Spiegel, New Accusations against the Greek Coast Guard (Νέες κατηγορίες εναντίον του ελληνικού Λιμενικού Σώματος), 30 Ιουνίου 2023, <https://www.spiegel.de/international/europe/new-accusations-against-the-greek-coast-guard-we-thought-they-knew-what-they-were-doing-a-5b7b93b8-9ca0-4889-b52a-e134bbd84f43>

³⁰ Refugee Support Aegean, Beyond Farmakonisi - The responsibility of the Greek Coast Guard for human rights violations at sea (Μετά το Φαρμακονήσι – Η ευθύνη του Λιμενικού Σώματος για παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη θάλασσα), Αύγουστος 2023, https://rsaegean.org/wp-content/uploads/2023/09/RSA_CoastGuard_PostSafi_EN.pdf

³¹ Documento news, Αποκάλυψη για ναυάγιο Πύλου – Ένορκες καταθέσεις διασωθέντων: «Ήρθε ένα πλοίο του Λιμενικού και ξαφνικά τουμπάραμε», 18 Ιουνίου 2023, www.documentonews.gr/article/apokalypsi-gia-nayagio-pyloy-enorkes-katatheseis-diasothenton-irthe-ena-ploio-toy-limenikoy-kai-xafnika-toymparame/

³² Lighthouse Reports, Drowning in Lies - Greece tries to cover up its own role in the Pylos shipwreck by tampering with evidence, (Βουλιάζοντας στα ψέματα – Η Ελλάδα προσπαθεί να συγκαλύψει τον ρόλο της στο ναυάγιο της Πύλου παραποιώντας αποδεικτικά στοιχεία), 29 Ιουνίου 2023.

³³ Solomon, Under the unwatchful eye of the authorities' deactivated cameras: dying in the darkest depths of the Mediterranean, (Μπροστά στις κλειστές κάμερες των αρχών: Πεθαίνοντας στο βαθύτερο σημείο της Μεσογείου), 6 Ιουλίου 2023· Forensis, The Pylos Shipwreck (Το ναυάγιο της Πύλου), 7 Ιουλίου 2023.

περιέγραψαν το ναυάγιο με πανομοιότυπες διατυπώσεις, γεγονός που υποδηλώνει ότι οι αρμόδιοι για την καταγραφή των δηλώσεων ενδέχεται να έχουν καταγράψει επίσημες pro forma αναφορές και όχι τις πραγματικές αναφορές που παρείχαν οι επιζώντες. Ο Farid, από τη Συρία, είπε στη Διεθνή Αμνηστία και στο Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ότι η δήλωσή του ενώπιον της εισαγγελίας σχετικά με τη ρυμούλκηση του «Adriana» από το Λιμενικό Σώμα είχε αλλαχθεί ώστε να αναφέρει ότι το πλοίο βυθίστηκε για άλλους λόγους.

Στην απόφασή του για την υπόθεση «Σαφί και άλλοι κατά Ελλάδα», το 2022, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου διαπίστωσε ότι η Ελλάδα παραβίασε το δικαίωμα στη ζωή λόγω του τρόπου με τον οποίο διεξήγαγε τις επιχειρήσεις διάσωσης στο ναυάγιο του Φαρμακονησίου, όπου βρήκαν τον θάνατο 11 από τους 27 επιβαίνοντες, καθώς και για παραλείψεις στις σχετικές έρευνες. Η εισαγγελία του Ναυτοδικείου έκλεισε την υπόθεση όσον αφορά τις ευθύνες του Λιμενικού Σώματος δηλώνοντας ότι η ρυμούλκηση και οι επαναπροωθήσεις «δεν υφίσταντο ως πρακτική». Οι επιζώντες του Φαρμακονησίου δήλωσαν τότε ότι το περιεχόμενο των δηλώσεών τους δεν είχε καταγραφεί με ακρίβεια.³⁴

5. ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΑΓΝΟΟΥΜΕΝΩΝ

Για πρώτη φορά, για την περίπτωση ενός ναυαγίου, οι ελληνικές αρχές ενεργοποίησαν το πρωτόκολλο Αναγνώρισης Θυμάτων Καταστροφών (DVI) με σκοπό την αναγνώριση θυμάτων με τη συνεργασία της Ελληνικής Αστυνομίας, του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, της Διεθνούς Επιτροπής του Ερυθρού Σταυρού (ICRC-ΔΕΕΣ), της Διεθνούς Επιτροπής Αγνοουμένων και των χωρών καταγωγής.³⁵ Σύμφωνα με πληροφορίες που παρείχε η ομάδα DVI στη Διεθνή Αμνηστία και στο Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, από τα μέσα Νοεμβρίου, 58 από τις 82 ανακτηθείσες σορούς έχουν αναγνωρισθεί, και στην πλειονότητά τους έχουν επαναπατρισθεί. Οι μη αναγνωρισθείσες σοροί θα ταφούν στην Αθήνα με ειδικές εγγυήσεις ώστε να διασφαλίζεται η ιχνηλασιμότητά τους. Από τον Νοέμβριο, η ομάδα έχει λάβει 550 αιτήματα αναγνώρισης που υποστηρίζονται από δείγματα DNA.

Η ομάδα επισήμανε την έλλειψη εμπειρων ομάδων σε θέματα αναγνώρισης θυμάτων καταστροφών στις χώρες καταγωγής και άλλες δυσκολίες όσον αφορά τη διακρατική και διεθνή συνεργασία, καθώς και την επιφυλακτικότητα των συγγενών να συνεργαστούν με τις αρμόδιες αρχές τους. Στο πλαίσιο καταστροφών όπου εμπλέκονται αιτούντες άσυλο, οι οικογένειες ίσως δεν είναι ούτε ικανές ούτε πρόθυμες να βασιστούν στις οικείες τοπικές αρχές. Η αναγνώριση αγνοουμένων συχνά βασίζεται στη διαθεσιμότητα δειγμάτων DNA από μέλη του στενού οικογενειακού κύκλου, με αποτέλεσμα σε κάποιους ανθρώπους να δημιουργούνται εμπόδια. Στη Συρία, η ομάδα λέει ότι αντιμετώπισε δυσκολίες, ωστόσο οι αρχές της Συρίας έδωσαν την άδεια στην αντιπροσωπεία της Διεθνούς Επιτροπής του Ερυθρού Σταυρού (ΔΕΕΣ) «να διευκολυνθεί η δειγματοληψία DNA [...] από κοινού με την Interpol». Η ομάδα συνεργάζεται με τη ΔΕΕΣ και άλλους φορείς όσον αφορά τις περιπτώσεις των συγγενών Σύρων προσφυγισσών/-ύγων που διαμένουν στη Συρία, στις χώρες της Ε.Ε., στην Ιορδανία και τον Λίβανο.

Είναι ζωτικής σημασίας να διασφαλιστούν τα δικαιώματα των αγνοουμένων από το ναυάγιο με γνώμονα την αλήθεια και τη δικαιοσύνη. Ο Χουσεΐν, από τη Συρία, είπε για τον αγνοούμενο αδελφό του: «Το σημαντικότερο είναι η παραλαβή της σορού, και οι Έλληνες να εξακριβώσουν τι συνέβη σε αυτό το περιστατικό».

³⁴ Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, *Safi and Others v. Greece (Σαφί και άλλοι κατά Ελλάδα)* (αριθ. 5418/15).

³⁵ Γραπτή ανακοίνωση της ελληνικής ομάδας DVI, Παντελής Θεμελής, Αντισυνταγματάρχης, Ελληνική Αστυνομία / Ενιαίο Συντονιστικό Κέντρο Επιχειρήσεων και Διαχείρισης Κρίσεων, της 16ης Νοεμβρίου 2023, σε αρχείο και στις δύο οργανώσεις. Επίσης: Interpol, Disaster Victim Identification (Αναγνώριση Θυμάτων Καταστροφών) (DVI) <https://www.interpol.int/en/How-we-work/Forensics/Disaster-Victim-Identification-DVI>

6. ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

6.1 ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ:

- Να διασφαλίσουν ότι οι ισχυρισμοί σε βάρος στελεχών του ελληνικού Λιμενικού Σώματος και άλλων Ελλήνων αξιωματούχων στη συγκεκριμένη υπόθεση ερευνώνται ενδελεχώς, σε συμμόρφωση με τα διεθνή πρότυπα για τα ανθρώπινα δικαιώματα και ειδικότερα με τα πρότυπα αμεροληψίας, ανεξαρτησίας, δημόσιου ελέγχου και αποτελεσματικότητας, καθώς και όσον αφορά τη συλλογή στοιχείων, τις ανακρίσεις, τις επιθεωρήσεις, τις εκθέσεις πραγματογνωμοσύνης και τις ιατροδικαστικές εκθέσεις.
- Να ασκήσουν δίωξη εναντίον των αξιωματούχων για τους οποίους υφίστανται επαρκή στοιχεία για διάπραξη αδικήματος.
- Να εξασφαλίσουν την πλήρη συνεργασία του ελληνικού Λιμενικού Σώματος και του ΕΚΣΕΔ Πειραιά με την έρευνα του Έλληνα Συνηγόρου του Πολίτη.
- Να δρομολογήσουν πειθαρχικές έρευνες όσον αφορά τις ευθύνες του ελληνικού Λιμενικού Σώματος.
- Να εγγυηθούν την ασφαλή και αποτελεσματική συμμετοχή του μεγαλύτερου δυνατού αριθμού επιζώντων και συγγενών των θυμάτων σε δικαστικές και εξωδικαστικές έρευνες και την επαρκή και έγκαιρη πρόσβασή τους σε σχετικές πληροφορίες και στοιχεία.
- Να εξασφαλίσουν ότι όλα τα στοιχεία, μαρτυρίες, οπτικοακουστικό υλικό, ψηφιακά και φυσικά αρχεία σημάτων, επικοινωνίες και ημερολόγια γέφυρας, δεδομένα από τις τηλεφωνικές συσκευές των επιζώντων και κάθε είδους φυσικά αποδεικτικά στοιχεία, συλλέγονται από όλους τους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς και γίνονται δεκτά ως αποδεικτικά στοιχεία και καθίστανται διαθέσιμα σε όλα τα μέρη.
- Να εξασφαλίσουν την πρόσβαση των συγγενών στις διαδικασίες αναγνώρισης που λαμβάνουν χώρα στην Ελλάδα, μεταξύ άλλων χορηγώντας ειδικές ανθρωπιστικές βίζες.
- Να εξασφαλίσουν ότι υλοποιούνται σαφή και επαληθεύσιμα πρωτόκολλα σε συμμόρφωση με το διεθνές και ευρωπαϊκό δίκαιο και τα αντίστοιχα πρότυπα όσον αφορά καταστάσεις αβεβαιότητας, συναγερμού και κινδύνου, τις οδηγίες προς τα εμπορικά πλοία, τη διαθεσιμότητα και την ανάπτυξη επαρκών και κατάλληλων μέσων και τη διενέργεια επιχειρήσεων διάσωσης.
- Να εξασφαλίσουν ότι η Αναγνώριση Θυμάτων Καταστροφών ενεργοποιείται σε όλα τα περιστατικά που αφορούν μεγάλο αριθμό αιτουσών/-όντων άσυλο και μεταναστών/-ών και ότι διαθέτει τα κατάλληλα μέσα.

6.2 ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ:

- Η Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, αρμόδια για την εποπτεία της εφαρμογής των αποφάσεων του ΕΔΔΑ, θα πρέπει να εξετάσει την απόφαση για την υπόθεση «Σαφί» υπό «ενισχυμένη εποπτεία» και να διασφαλίσει ότι η Ελλάδα δρομολογεί τις απαραίτητες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις προκειμένου να αντιμετωπίσει τις συστημικές ανεπάρκειες αφενός ως προς τη διασφάλιση της διάσωσης στη θάλασσα και αφετέρου ως προς τις αποτελεσματικές έρευνες και τη λογοδοσία για τις επιχειρήσεις του Λιμενικού Σώματος.
- Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει αφενός να πιέσει την Ελλάδα προκειμένου να θεσπίσει αποτελεσματικό και ανεξάρτητο μηχανισμό παρακολούθησης των συνόρων και αφετέρου να εξετάσει το ενδεχόμενο αναστολής της χρηματοδότησης για τη διαχείριση των συνόρων στην Ελλάδα εν αναμονή της ολοκλήρωσης μιας ανεξάρτητης έρευνας για το ναυάγιο.
- Η Frontex θα πρέπει να συνεργαστεί με όλες τις δικαστικές και εξωδικαστικές έρευνες στην Ελλάδα, να δημοσιοποιήσει τα αποτελέσματα της δικής της εσωτερικής έρευνας και να προβεί

σε αξιολόγηση ως προς τα ανθρώπινα δικαιώματα των επιχειρήσεών της στην Ελλάδα.

Η Διεθνής Αμνηστία είναι ένα κίνημα 10 εκατομμυρίων ανθρώπων το οποίο κινητοποιεί την ανθρωπιά σε όλες/-ους και αγωνίζεται για την αλλαγή ώστε όλες/-οι να μπορούμε να απολαμβάνουμε τα ανθρώπινα δικαιώματά μας.

Όραμά μας είναι ένας κόσμος όπου όσες/-οι βρίσκονται στην εξουσία τηρούν τις υποσχέσεις τους, σέβονται το διεθνές δίκαιο και λογοδοτούν. Είμαστε ανεξάρτητες/-οι από κυβερνήσεις, πολιτικές ιδεολογίες, οικονομικά συμφέροντα ή θρησκείες και χρηματοδοτούμαστε κυρίως από τα μέλη μας και ατομικές δωρεές. Πιστεύουμε ότι όταν ενεργούμε με αλληλεγγύη και συμπόνια προς όλους τους ανθρώπους μπορούμε να αλλάξουμε τις κοινωνίες προς το καλύτερο.